TLAČOVÁ SPRÁVA
4. júl 2025

DAFilms.sk si pripomenie nedožité výročie narodenia Štefana Uhra, uvedie retrospektívu jeho filmov

Portál DAFilms.sk v júli prichádza s retrospektívou tvorby režiséra Štefana Uhra pri príležitosti jeho nedožitých 95. narodenín. Divákom ponúkne sedem filmov vrátane prelomového diela *Slnko v sieti* (1962), prináša aj ďalšie významné snímky z Uhrovej tvorby. Retrospektíva v spolupráci so Slovenským filmovým ústavom (SFÚ) sleduje zámer sprístupňovať diela slovenského audiovizuálneho dedičstva.

"Archívne filmy československej kinematografie tvoria od začiatku nášho pôsobenia dôležitú súčasť katalógu filmov na DAFilms.sk", hovorí dramaturgička DAFilms.sk Dorota Zacharová. *„Popri osobnostiach ako Hanák, Jakubisko, Havetta, Solan či Kubal bol výber režiséra Štefana Uhra prirodzeným vyústením nášho zámeru sprístupňovať relevantnú kolekciu slovenského filmového kultúrneho dedičstva. Uher má mimoriadne miesto v celej československej kinematografii. Odštartoval najvýraznejšiu etapu v jej dejinách – novú vlnu.“*

Súčasťou retrospektívy na DAFilms.sk sú filmy *Slnko v sieti*, *Organ* (1964), *Panna zázračnica* (1966), *Tri dcéry* (1967), *Kosenie jastrabej lúky* (1981) a *Pásla kone na betóne* (1982), v kolekcii sa nachádza aj krátky dokumentárny film *Poznačení tmou* (1959) o spôsoboch výuky detí v škole pre nevidiacich v Levoči, ktorý Uher nakrútil, keď pôsobil ako režisér Štúdia dokumentárnych filmov na Kolibe. Svoje najvýznamnejšie dlhometrážne diela nakrútil v 60. rokoch počas jeho pôsobenia v Štúdiu hraných filmov, kde nadviazal na spoluprácu so spisovateľom a scenáristom Alfonzom Bednárom a s kameramanom Stanislavom Szomolányim. Z tohto tvorivého spojenia pochádzajú filmy *Slnko v sieti*, *Organ* a *Tri dcéry*. Film *Panna zázračnica* vznikol podľa námetu a scenára spisovateľa Dominika Tatarku a podľa námetu a scenára herečky Milky Zimkovej nakrútil Uher divácky úspešný film *Pásla kone na betóne.*

„Uhrova vizionárska odvaha prekonala štylizované heroické a režimu poplatné rozprávanie 50. rokov a otvorila film civilizmu, dokumentárnym postupom v hranom filme a nehercom. V dokumente namiesto hrdinov práce priniesol skutočných hrdinov, zápasiacich s každodennou realitou a pátrajúcich po zmysle obyčajných vecí. V hranom filme rozbil klasické konvencie filmového rozprávania, priniesol pocitový film a introvertné postavy,“ hovorí Dorota Zacharová z DAFilms.sk. Podľa Dejín slovenskej kinematografie bol Uher podľa filmového historika Václava Maceka symbolom zmeny slovenskej kinematografie v 60. rokoch. Patril do relatívne početnej nastupujúcej generácie režisérov. Ani medzi rovesníkmi nemal partnera vo svojej dôsledne etickej a filozofujúcej orientácii, navyše sa urputne usiloval o postihnutie fenoménu „slovenskosti“. Bol to problém, ktorý ho automaticky postavil na špicu generácie. V 60. rokoch sa vyprofiloval do opozície k romantizujúcim a socialisticko-realistickým filmovým idealizáciám.

Film *Slnko v sieti* prináša lyrický príbeh emocionálneho dozrievania a vzťahu dvoch mladých ľudí, ktorí sa snažia zakryť svoju neistotu, neskúsenosť a strach zo života hraným cynizmom a odmietavou pózou voči súdobej spoločnosti. Vojnová dráma *Organ* je príbehom mladého poľského vojaka, ktorý sa pred fašistami ukryje v kláštore, no konflikt s netalentovaným miestnym regenschorim ho vyštve z bezpečného úkrytu. *Panna zázračnica* zachytáva život mladej generácie umelcov, formujúcej sa uprostred vojny. Sú očarení „zázračnosťou“ mladej a krásnej Anabelly, no nevidia jej smútok, ktorý

vyústi v jej tragický koniec. Dráma *Tri dcéry* je aktualizáciou starej ľudovej balady o otcovi a jeho troch dcérach, z ktorých jedine najmladšia napriek otcovmu nepriaznivému správaniu je ochotná sa oňho postarať. Film *Kosenie jastrabej lúky* rozvíja na pozadí návštevy troch synov a ich rodín v dedinskom rodičovskom dome úvahu o kvalite súdobých medziľudských vzťahov a tragikomédia *Pásla kone na betóne* zachytáva mentalitu, spôsob života a osobitosti prostredia východoslovenského regiónu na osudoch Johany Ovšeny a jej nemanželskej dcéry Pavlíny.

Štefan Uher za svoje filmy získal množstvo domácich i zahraničných ocenení, v roku 1993 mu bola udelená cena Igric in memoriam za výrazný tvorivý prínos do slovenskej kinematografie. *„Kinematografické diela Štefana Uhra sú rozhodne súčasťou slovenského filmového kánonu. Tiež patria k tým najžiadanejším zo zbierok Slovenského filmového ústavu aj zo zahraničia. A nie je to len* Slnko v sieti*, teda film, ktorý sa považuje za začiatok československej novej vlny, ale i ďalšie jeho diela. Ich výber na portáli DAFilms.sk doplnia aj dve audiovizuálne eseje filmovej kritičky Evy Vžentekovej o filmoch* Organ *a* Tri dcéry*. V nich ponúka svoj pohľad na oba filmy a sú určené pre tých, ktorí sú zvedaví,“* hovorí Marián Hausner, riaditeľ Národného filmového archívu SFÚ. Dorota Zacharová z DAFilms.sk dopĺňa, že *„tešíme sa, že Uhrove filmy môžeme ponúknuť nielen slovenským divákom, ale aj medzinárodnému publiku“.*

Link na retrospektívu filmov Štefana Uhra na DAFilms.sk
Viac o Štefanovi Uhrovi na portáli SK Cinema
Monografia Václava Maceka: Štefan Uher 1930 – 1993 (SFÚ, 2002)

kontakt: Simona Nôtová, tlačová tajomníčka SFÚ, tel.: +421 2 5710 1542, simona.notova@sfu.sk